UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Finium regundorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

§. **Quod ſi reus.** Iſte tex. allegatur ꝑ gl. in auṫ. qui ſemel. C. quõ ⁊ qñ iudex. ꝙ ſi iudex precipit conteſtari litem, ⁊ non cõteſtatur, ꝙ ex hoc poteſt procedi ad miſſionẽ in poſſeſſionẽ ex primo decreto, contra eum tanquã cõtra contumacẽ. l. nõ videtur. ĩ. de reg. iur.

§. **Si tutor.** No. ꝙ tutor cogitur iurare de veritate in cauſa pupilli, ⁊ adulti, quando veritas ſibi põt eſſe nota, ſicut pupillo, ⁊ adulto, vt hic, ꝓcurator autem non poteſt iurare pro domino. Qđ intellige niſi habeat ſpãle mãdatũ. Dixi plene in l. q bona. §. ſi alieno. de dãn. infec.

LEX XXII.

SI ſeruus depoſitus. §. Is qui. Iſte §. qui contra gl. l. Pom. §. ſi is q precario. ĩ. de acq. poſ. vbi dicitur, ꝙ is q dedit ꝑcario, non poteſt conueniri rei vendicatione. hic dicitur, ꝙ conuenitur noxali. Patet enim, ꝙ rei vẽdicatio daṫ contra poſſeſſorem, ſed is, cui conceſſit precario, poſſidet, ergo ⁊c. Sꝫ noxalis daṫ ꝯ eũ, qui habet facultatem reſtituendi, ſed ille, qui conceſſit precario, habet facultatem reſtituendi, ergo, ⁊c.

LEX XXIIII.

DE illo. Declara iſtaꝫ l. vt dixi in l. ſi actor. ŝ. de procu. ⁊ quod dixi in l. iij. in ſi, ŝ. de ale. iudi. mutan. cau. fact.

LEX XXVI.

1 Poſſidere qui dolo deſijt, an cõueniatur vtili, vel directa.
2 Adiudicatum per errorẽ preſcribiṫ ẽt a malefidei poſſeſſore.

1 **PReterio.** Eſt op. inter gl. noſtros, ⁊ Ultramõ. vtrum ille, qui dolo deſijt poſſidere, cõueniatur vtili, vel directa? Et gloſ. dicit, ꝙ directa vtiliter, Ultramõta. ꝙ vtili, vt hic videtur caſus. Dixi in l. quanꝙ. §. Iulianus. ĩ. de aqua plu. arc. ¶ No. in l. † ⁊
2 generaliter. ꝙ per errorem adiudicatũ preſcribiṫ etiã a malefidei poſſeſſore, propter authoritatẽ rei iudicate. De hoc in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibꝰ. de dam. infe. Eſt etiã gl. in c. paſtoralis. extra de off. ord. Sꝫ ego dico, ꝙ eſt ſpeciale in cauſa noxali, vt eſt caſus in l. q fundũ. §. q bona. ĩ. pro empto. Ratio eſt iſta: nam in cauſa noxali, vel ſimilibus, ſi ſeruus mihi detur pro noxa a non dño, tamẽ ſi dominus preſens eſſet, dare deberet, vnde non ſum factus malefidei, licet ſciam alienũ, qđ ſeruus eſt in alia cauſa.

LEX XXIX.

a **NOn ſolum.** a In verſ. ſed huic. ¶ No. iſtuꝫ tex. nam quandocũqꝫ quis eſt preſens ⁊ nõ vult reſpondere, neqꝫ defendere, tunc fit miſſio in poſſeſſionem cõtra eum tanquaꝫ contra cõtumacem. l. quoties. §. pretor. ŝ. eo. ⁊ ibi dixi. Et hoc eſt verũ, ta-
b cet, ſed ſi expreſſe dicit, b nolo defendere hanc rem, tunc in actionibus realibus, vel in his, in quibus quis conuenitur ratione poſſeſſionis, ſtatim fit tranſlatio ad actorem, q̃ habet vim ſecũdi decreti, vt hic. ⁊ l. inter quos. §. j. de dã. infe. ĩ. de interro. act. l. non alienum. ⁊ tangit Iaco. de aret. in d. l. inter quos.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Nõ ſolũ. Limita vt per Matthe. notab. xvij. inci. nota quandocunqꝫ.

b ALEX. ¶ Expreſſe dicit. Utrũ hoc ſit verũ, dixi poſt Bart. in l. ſi finita. §. Iulianus. de dam. infe.

LEX XXX.

IN noxalibus. Decretum interpoſitũ contra vnum, non ꝑiudicat abſentibus habentibus ius in re. h. d.

LEX XXXI.

QUod ait pretor. §. Iulianus. Iſte §. facit etiam ad ea, que dixi ŝ. eo. l. in delictis. §. ſi damnum extraneus. quod qualitas iuncta verbo, ⁊c.

LEX XXXIIII.

1 Filiusfamilias in iudicio criminali ratione ſui delicti poteſt eſſe ſine conſenſu patris.
2 Filiofamilias cõuẽto in iudicio criminali, executio fieri poteſt durante patria poteſtate. Et in quibus bonis.

1
a **QUoties.** Circa filiumfamilias tria ſunt vidẽda. Primo † ſi ipſe ratione ſui delicti poſſet eſſe in iudicio a abſqꝫ cõſenſu patris. Et qꝯquid gl. dicat in l. cum non ſolum. de bonis que liber. tex. eſt hic ꝙ ſic, ⁊ l. inter liberas. §. filius. de adul. ⁊ l. poſt legatũ. §. ſi filius. de his quib. vt indig. Nec obſtat. §. neceſſitate, vt ibi dixi. Nam ibi loquitur in his, in quibꝰ patri queritur vſufructus, ideo requiritur patris conſenſus, ſecundum no. ibi ꝑ Accur. Iura enim filiofa. per iura Codicis ſunt aucta, nõ dimi-
2 nuta. ¶ Scđo q̃ro, † ſi filiusfa. põt cõueniri, an executio põt fieri durãte patria ptãte? Gl. in l. iij. §. ſed vtrum. ⁊ l. ꝙ ſi minor. §. ſi ſeruus. de mino. videtur dicere ꝙ differatur executio. Hic vr̃ tex. in ꝯriũ. Ad idẽ l. ſi filio. ſolu. matr. in l. ſi dubiteṫ. §. filiꝰ. de fideiuſ. Tertio eſt vidẽdũ, ſi p̃t fieri executio, ĩ quo fiet? Rñ. in caſtrẽſi, vel quaſi peculio nõ eſt dubiũ: q2 in his hr̃ loco patriſſa. Itẽ in profectitio non eſt dubiũ: q2 ſicut pr̃ teneṫ de peculio ex quolibet ꝯctu, ita in ſnĩa, in qua quaſi ꝯhiṫ, vt l. iij. §. idẽ
b ſcribit. ĩ. đ pec. De peculio vero aduentitio đt gl. b hic notabiliṫ qđ põt fieri executio patre volẽte, alˀs ſecus. Iſtũ paſſum exa-
c minaui multũ late in l. ſi finita. c §. ſi de vectigalibus. de dã. infe.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ In iudicio. An pater teneatur de peculio ex delicto filij, per Bal. in l. reos. C. de accu.

b ALEX. ¶ Dicit gl. Uide tamen Bal. in l. ſi. C. de vſu. rei iud. in §. j. v̇. qd de quaſi fideiuſſore. q allegat gl. ſing. hic. Uide Bart. in l. pe. C. qui bo. ced. poſſ.

c P. PAV. P. ¶ L. ſi finita. Uide ibi Alex.

LEX XXXVI.

SI quis ſeruum. Dominus onera realia non poteſt recuſare, licet res poſſit ab eo auferri. h. d.

LEX XXXIX.

SI plurium ſeruuꝫ. §. Qui alienum. Nota, ꝙ qui nõ poſſidet, ⁊ aſſerit ſe poſſidere, cogitur defendere, ⁊ quã quam ſuo nomine conueniatur, cogitur ſatiſdare, ⁊c.

Liber Decimus.

a Finium regundorum. a Rubrica I.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Finiũ regũdorũ. Iſtud iudiciũ nõ ſolũ cõpetit qñ duo ꝯtendũt ſe poſſidere, ſed etiam ſi vnus poſſidet, alter non, vide Fel. in c. ex literis. extra de proba. lꝫ ſit. ĩ. cõi diui. vt l. j. ĩ. cõi diui. ⁊ ĩ. ti. ꝑxi. l. j. ꝑ Bar. vide Bal. in l. iij. C. eo. Item circa iſtã materiam finiũ regun. ⁊ qđ in eis probandis ſufficiũt ſeniores probationes, vide per Dec. in conſi. xlj. in v. dub.

LEX IIII.

a **SEd ⁊ loci vnius. §. Sed ⁊ ſi quis.** a ¶ Not. ꝙ vbicũqꝫ qs nõ paret iudici, poteſt deferri iuramẽtũ in litẽ, Adde l. q reſtituere. de rei vẽ. ⁊ dixi plene in l. in actionibꝰ. ĩ. de in litem iuran.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si quis. Formã ſnĩe in hoc iudicio vide ꝑ Bal. in l. ſi quis. C. eo. ⁊ ibi dicit per illum tex. quod ille qui nõ poſſidet, lꝫ ſit dñs, nõ põt intentare illud iudicium. Uide per eundẽ de materia in l. ſi. eo. ti.

§. **Si dicantur.** No. ꝙ iudex maleficiorum poteſt cognoſcere ciuiliṫ. De quo dixi in l. defuncto. de publi. iud. ⁊ l. interdum. §. qui furẽ. de fur. ¶ Opponi. ciuiles ⁊ criminales nõ poſſunt ſimul proponi. l. interdũ. de pub. iud. cum ſimi. Sol. gl. qđ eſt verum, qñ de iſtis ſimul cognoſceretur. Sed iſtud non videtur verũ, nam latrunculator de iure ciuili nõ poteſt cognoſcere. l. ſolemus. §. latrunculator. ŝ. de iudic. ⁊ ſic iudex criminalis nõ cognoſcit de ciuili, qđ eſt verum principaliter, ſed incidenter ſic, dicta l. interdum. de quo plene dixi in l. pen. de calumnia. quod no.

§. **Hoc iudicium.** No. tex. qualiter dicaṫ vicinia, ⁊ qualiter dicantur vicini. De quo plene dixi in l. ſi tertiꝰ. ĩ. de aqua plu. arcẽd. ¶ Qđ no. propter ſtatuta, que habent, ꝙ ſi fuerit delictũ cõmiſſum in tali loco, quod vicini teneantur. Qui dicãtur vicini, dic vt ibi,

LEX XII.

1 Venditor non poteſt eſſe teſtis in cauſa rei vendite pro tempore.

HOs terminos. In tex. ibi, demonſtrauit. ſcilicet eo tempore quo vendidit. ⁊ hoc debet liquide probare per alios teſtes quã per venditorẽ. ⁊ ſic nõ obſtat C. đ teſt. l. omnibus, ⁊ ſic de alia demonſtratione loquitur hic, quam gloſſ.

intelligat, vide q̄d notāt doc. in d. l. oib⁹. Dicūt† aūt qdā, vt tāgit gl. q̄ vēditor pōt eſſe teſtis, in cauſa rei vendite. Sed veritas eſt, q̄ hec lex hoc nō dr, nā hic nō dr, q̄ ſtet̄ teſtimonio dñi vēditoris, ſed dicitur, q̄d fines debēt poni ſm q̄d dn̄s demonſtrauit, tēpore quo vendidit. Per quem autem probatur q̄ ipſe ſic vendidit, non dicitur hic. De hoc in l. teſtium. C. de teſtibus.

---

a Familiæ erciſcundæ.[a] Rubrica II.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Familie erciſcunde. Pro intelligentia eorū q̄ hic dicunt̄ vide Iaſ. in §. quedā. verſi. extra gl. ad complementum. Inſti. de act. ꝛ ibi ēt q̄n̄o poſſidēs poſſit hanc actionē intentare vł actionē cōi diui. Itē q̄n̄o h̄ exceptio ſit in ſpecie opponēda, vide Alex. in cōſi. ccxiij. in fi. in ij. volu. ꝛ an agens cōi diuid. audiatur oppoſita tali exceptione, quādo ſuper rei vēdicatione lis nōdū erat īchoata, vide Soc. in l. fundū. ſ. de excep. in vj. no.

LEX I.

1 ☞ Familie erciſcunde actio fuit introducta ex lege duodecim tabularum, ꝛ oritur ex quaſi contractu.
Qui negat̄ coheres, non agit hac actiōe, nec cōmuni diuidūdo.
2 Communi diuidundo in iudicio opponitur exceptio dominij.

a 1 **HEc actio.** [a] No. optimā gl. hic poſitā. ¶ No. q̄ hec actio† fuit introducta ex l. duodecim tabularū, ſʒ vt gl. dicit, oritur ex quaſi ꝯtu diuiſionis, ſed vt gl. dicit, ille q negat̄ coheres nō pōt agere, vt hic: ꝛ idē in cōi diuidūdo. q̄ intelligo ſi hec exceptio opponat̄. l. ij. cōi diui. ꝛ l. ſi mācipiū. §. j. ſ. de eui. ꝛ ibi no. ¶ Itē no. q̄ lʒ qs poſſideat, dʒ pbare ſe coheredem eſſe. ¶ No. iſtā l. q̄ꝛ vides q̄ in fa. erc. iudicio opponitur exceptio, q̄ nō eſt hr̄s, ꝛ hoc
2 q̄n̄ vnus totā hereditatē poſſidet.† Itē in cōi diui. iudicio opponit̄ exceptio dn̄ij, q̄ nō eſt dn̄s, ꝛ iō deuenit̄ ad rei vēdicationē, lʒ in ciuitate iſta illa exceptio nō admittat̄. Rō eſt q̄ꝛ h̄ ſunt iudices ſup iſtis iudicijs. fa. erc. ꝛ cōi diui. vnde illi hic non admittuntur, quoniam tunc iret ad iudicem poteſtatis, vel capitanei, cum ipſi non poſſint de hoc cognoſcere.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Hec actio. Ad intellectum hui⁹ l. vide Bald. in l. non ignorat. C. q accu. ꝛ ad intellectū huius l. quando qs negat̄ coheres, quare ꝛ quomodo non poſſit agere fa. erc. vide Bal. not. in l. nō epiſtolis. C. de prob. in ver. ſed Nic. ꝛ ibi etiā ponit an ſi neuter heredum poſſideat, veniāt tales res nō poſſeſſe in hoc iudicio, alleg. tex. cum glo. no. in l. ſed ꝛ ſi vſu. eo. tit.

LEX III.

a **PLane.** [a] Tex. ibi, pcuratorio noie. ¶ Not. q̄d q̄n̄ qs intētat actiōes directas ſibi ceſ-
b ſas, opʒ q̄ intētet nomine cedentis actiones. ¶ Itē no.[b] q̄ vr̄ ꝯſtitutus pcurator in rē ſuā propter hec verba. Ad quod facit l. qui quadringēta. in prin. ad Trebelli.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Plane. Et hanc gl. dn̄ allegat l. ſi ſpōſalibus. multū pōderat Ang. ſ. p emp. in l. j. q̄d ille q emit rē a dn̄o non poſſidēte, caueat ne petat ſe declarari dominū, ꝛ rem ſibi reſtitui, ſed petat declarari venditorem fuiſſe dominū, ꝛ rem ſibi agēti reſtitui, q̄ꝛ ex eo q̄ ipſe nunquā poſſedit, non habuit dominiū ſecundum eum, ꝛ vide Bar. in l. qui ſtipendia. C. de procu.
b ALEX. ¶ Itē no. per Bar. ꝛ doc. in l. in prouinciali. §. ſi ego. de ope. no. nun. ꝛ d. l. qui quadringenta. ꝛ ibi doc.

LEX VII.

SI heres. Victoria eius, qui putatur eſſe heres inſolidū prodeſt ei, ad queʒ apparet hereditatem ex poſt facto pertinere. h. d.

LEX XIII.

ALienationes. In iudicijs alienationes voluntarie phibite ſunt ſecus in neceſſarijs, ꝛ hoc ſtatim poſt controuerſiā motā. h. d. Not.[a] quod in iudicijs vniuerſalibus prohibe-
a tur res alienari mota controuerſia vt in hac gl. ꝛ l. diuus, de peti. here. ꝛ ibi dixi.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ ¶ No. vide Rom. conſi. cvij.

LEX XVIII.

HIs conſequenter. Contra agēteʒ fam. erc. nō poteſt obijci q̄ hereditas pertineat ad fiſcuʒ, q̄ꝛ ipſe eſt indignus per coheredem. h. d.

a **§. Sed an.** [a] Nota iſtum tex. cuʒ gl. que diſtinguit ... ipſo iure, vel per ſententiā, q̄ facit ad queſtionem. Statutū eſt hic, q̄ debeat fieri inſinuatio teſtam...
b Itē q̄ fiat aſſignatio in cataſtro,[b] modo quidā non inſinuauit vel nō aſſignauit in cataſtro ciuitatis Peruſij, ꝛ petit ... hr̄ditatē, vel petit rē quā nō aſſignauit in cataſtro, obijcitur exceptio, q̄ nō fuit inſinuatū teſtm̄, vel q̄ iſta poſſeſſio non fuit aſſignata in cataſtro, nūquid poſſit? Reſpon. per iſtam gl. q̄ ſi ... dem ſtatutū priuat eum ipſo iure, tunc poteſt obijcere, q̄ ... q̄ nō habet ius petendi, ꝛ bene. Si aūt non priuat ipſo iure ... per ſententiam, tunc cum non ſit amiſſum dominiū, ſibi obijci
* re non poteſt, vt hic, q̄d no. multum.*

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Sed an. Circa exceptionē indignitatis de qua ... iſta gl. vide Alex. conſi. ccxliiij. vide Bar. conſi. lxxx. ... generales. ſi de feu. fue. contro. Itē deciſionē iſtius gl. ... ptio indignitatis nō apponit̄ niſi in fiſco, ꝛ limita ſol... re in hereditate in qua poteſt eſſe lucrū ꝛ dānum, ꝛ ... agnitio fiſci, ſecus in re particulari, in qua non poſſit ... crum, q̄ꝛ acquirit̄ ipſo iure, vide Bar. in l. fi. in fi. ſ. de c... cau. ꝛ ibi Moder. Item non procedit vbi confiſcatio ... iure, vide Barb. conſi. lij. vol. iiij. in ſecundo. dub.
b ALEX. ¶ Aſſignatio in cataſtro. Si ſtatutum dr, q̄ qs ... inſinuare teſtm̄, vel debeat ponere res in cataſtro, ꝛ nō ... ipſo iure perdat dominium, facit q̄d no. Bar. in l. eius ... latorem. in prin. de iure fiſci. ꝛ in l. vniuerſa. C. de precib. ... fe. ꝛ in l. ſi ita quis. §. ea. de ver. obli. ꝛ in l. cōmiſſa. de publi... q̄ qs poſſit obijcere de iure tertij. Et ad huius tex. ꝛ gl. ... ctum vide Bar. in l. fi. in fi. ſ. de ꝯdi. ſine cau. Et vide de iſto cū gl. no. alle. per Bal. ꝛ Imo. in l. ex facto. §. Julius ... de vul. ꝛ pup. Et hanc glo. q̄ nullus poteſt referre queſtionem q̄ res ſit cōfiſcata niſi fiſcus, ſequit̄ Bal. in l. j. C. in quib. ... inte. reſti. nō eſt neceſ. in fi. Et ad iſta vide q̄d no. Bal. in l. ... iuxta hoc querit̄. C. de ſer. ¶ Adde Bal. conſi. cccviij. lib. ... ibi, an cū dn̄iū trāſfert̄ in fiſcū quanto tempore preſcribatur.
* CLAV. ¶ Multum. Et vide Bal. allegantem iſtam gl. in c. que in eccleſiarum. de conſtitu. ꝛ l. ex facto. ſ. de vulga. ꝛ Oldr. conſi. cxxxiiij. in ſexto dub.

a **§. Sed ꝛ cum monumētum.** [a] Intelligo iſtum §. q̄ quando vnus ex coheredibus tradidit partē ſuā coheredi, vt faceret monumentum, nam ex hoc pacto oritur actio preſcriptis verbis.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Sed ꝛ cum monumētū. Sʒ Bal. aliter vr̄ intelligere in rub. C. res inter alios acta. circa prin. vʒ, q̄ quaſi ꝯtractus oriatur inter heredem ꝛ defunctuʒ, ꝛ adde Bal. in l. j. C. ... peti opor. ꝛ ibi etiam quid in legatario.

§. Celſus. Hic videt̄ caſus q̄ ille qui miſſus eſt in poſſeſſionē ex primo decreto non teneat̄ ... dere de poſſeſſione, niſi ſibi ſoluatur. ibi, niſi inſolidū ei, ... ꝯtrium videtur. C. de bo. au. ind. poſ. aut. ꝛ qui. Dixi in l. ... nie. in fi. vt in poſ. leg. Dixi plene in l. ſi finita. §. j. ſ. de dam. ...

LEX XX.

a **SI filia.** [a] Qui onera matrimonij ſuſtinet, ... dotē percipere. h. d. Glo. querit ... rō q̄ petitio hereditatis pluries intentat̄. fa. erc. ... niſi ſemel. Et reſpondet ſolenniter. Dic vt in ea.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si filia. Nota multū iſtā legem §. j. q̄ꝛ eſt caſus ...

LEX XXI.

1 ☞ Fratres non tenentur expenſis ſuis facere finire ſtudia fratris mortuo patre, quem pater incipit facere ſtudere.

SI vni ex heredibus. alias et

a 1 **§. Idē ſcribit.** [a] Ex hoc §. ... q̄† ſi pater incepit facere ſtudere filium, ꝛ mortuus eſt, q̄ fratres debe... ſtudere vlterius ſuis expenſis. De quo per eū in l. ... mu. ꝛ hono. ꝛ l. Lucius. ſ. ad municip. Ego determino contrarium in l. j. §. nec caſtrenſe. ſ. de colla. bono. Ratio q̄ꝛ pater non erat obligatus perficere. arg. huius tex. qui dicit, q̄ꝛ ꝛ hoc patris, ꝛc. quod tene menti, ꝛc.

ADDITIO.

a ¶ Idem ſcribit. Vide Alex. conſi. cxlij. ſecundo volu.

LEX XXIII.

ITē Labeo. alias incipit, **Si vnus.** In gl. ſuper ver. ſi pure. ibi, ſaluo. q̄d ſ. dicā. Iſti ... alleg. doc. in l. terminato. C. de fru. ꝛ lit. expē. ... iudex poſſit reſeruare ſibi taxationem expenſarum.